

KIRMIZI FİL'İ GÖRDÜNÜZ MÜ?

Siz hiç “Kırmızı Fil” gördünüz mü? Peki “Mor Kedi” ya da “Pembe Fare”? Ferit Avcı işte böylesine renkli bir pencereden seslenirken okurlarına, Kırmızı Fil'i arama serüvenine de ortak ediyor okulöncesi dönemdeki çocukları.

Öykü, küçük bir erkek çocuğun bir sabah uyandığında odasının duvarındaki resmin eğik durduğunu fark etmesiyle başlar. Çocuk, resimdeki “Kırmızı Fil”in yerinde olmaması üzerine onu her yerde arar; “Mavi Balina”ya, “Sarı Zürafa”ya, “Mor Kedi”ye, “Pembe Fare”ye ve “Yeşil Karga”ya tek tek sorar. Çocuğun özdeşim kurabileceği kahramanın sürüklediği öyküde, merak ögesinden yararlanıldığı görülmektedir. Okulöncesi dönem çocukları için önemli olduğu bilinen merak ögesinin, çocuğu metnin anlam evrenine çekeceği ve onun kitapla ilişkisini sağlayabileceği belirtilebilir. Kahramanın araştırmaya ve sormaya özendirici davranışları, okuru da girişimciliğe yönlendirebilir. Bununla birlikte çocuğa duyma ve düşünme sorumluluğu veren yapıtın, eğlendirmeyi ve yaratıcılığı kullanmayı öne çıkararak çocuğa görelilik ilkesine uygun bir biçimde yapılandırıldığı söylenebilir. Öykünün sonunda “Kırmızı Fil” geri döndüğünde onu çok sevdiğini söyleyerek öpen kahraman ise yapıtın sevgiyi öğrettiğini değil duyumsattığını sezdirmektedir. Ayrıca olayların devingen bir kurguyla ele alınması da çocuk gerçekliğine uygun bir özellik olarak belirlenmiştir. Kahramanın “Kırmızı Fil”i ararken hayvanlarla konuşmalarında geçen “ip atlamak, saklambaç oynamak” gibi oyunlar da yapıtta çocukların ilgi ve gereksinimlerinin gözetildiği yargısını örneklendirebilecek niteliktedir.

Kitabın öne çıkarılması gereken bir başka yanı ise özgün çizimleridir. Erken çocukluk döneminde çocuğu kitaba çeken ilk uyarının, kitabın görsel dünyası olduğu bilinmektedir. Bu nedenle çocuk kitaplarındaki resimler, çocuğun ilgisini çekebilecek ve görsel algısını geliştirebilecek nitelikte yapılandırılmalıdır. Bu anlayış çerçevesinde bakıldığında, Ferit Avcı'nın çocuklara sadece dilin anlatım olanaklarıyla değil, renklerin diliyle de seslenmiş olduğu belirtilebilir. Yapıtta yer alan hayvanların farklı renk ve türde resmedilmesi, çizginin anlatım gücü çerçevesinde örtük bir iletiyle çocuğun farklılıklara karşı duyarlılık edinmesini de sağlayabilecek niteliktedir. Ayrıca kitaptaki resimlerin ayrıntılı ve gerçekçi bir biçimde oluşturulması, okulöncesi dönemde çocuğun kitapla kurmaya başlayacağı iletişim için önemli bulunmaktadır. Bu iletişimin çocuğun kavram gelişimini destekleyebileceği düşünülmektedir.

Kitabın dil ve anlatım özelliklerinde ise Türkçenin anlatım gücü ve olanaklarını çocuğa uygun bir duyarlılıkta sezdirebilecek bir anlayış belirlenmiştir. Çocuğun, anadilinin söz varlığını tanımada, dilin anlam yapısını, özelliklerini duyumsamasında, yapıtın olumlu yönde etkisinin olduğu söylenebilir. Anlatım, duru, akıcı ve yalın olmakla birlikte, sözcüklerin yarattığı işitsel etki de çocukta dinleme ve okuma isteği uyanmasına olanak sağlayabilir.

Ayrıca yıpranmış, eskimiş ve yabancı sözcüklerden arındırılmış olması, çocuğun düzeyine uygun olarak dilsel birimlerin bağlam içerisinde kullanılması, dil bilinci ve duyarlılığının metinde sezdirilmesi gibi özelliklere sahip olan yapıtın, çocuğun dilsel beceri düzeyini destekleyici ve geliştirici olanakları sağladığı belirtilebilir.

Tüm bu değişkenler açısından “Kırmız Fil’i Gördünüz mü?” adlı yapıtın, **okulöncesi dönem çocuklarına** uygun bir anlayışla seslenen, onların dilsel ve görsel algılarını devindirebilecek, sanatçı duyarlılığıyla oluşturulmuş nitelikte bir yapıt olduğu belirtilebilir.

Arş. Gör. Emine AKYÜZ

Ankara Üniversitesi

Arş. Gör. Bilge Nur DOĞAN

Ankara Üniversitesi

Arş. Gör. Eda Nur KARAKUŞ AKTAN

Gazi Üniversitesi